

gije, ki vlada mej njimi, in vsled abstinence. Če se motimo, nas bo to do srca veselilo.

Politični pregled.

Cesar na Češkem. — Cesar se je s svojega potovanja v Prago, v Litoměřice in v Ustje povrnil v Prago. Časopisje je temu potovanju posvetilo posebno pozornost, ker je videlo v njem dokaz, da je porazumljenje mej Čehi in Nemci skoro zagotovljeno. Cesar je res pri vsaki priliki povdarjal svojo željo, naj bi se mej Čehi in Nemci dosegla sprava, ali dozdeva se nam, da smo od tega smotra danes še prav tako oddaljeni, kakor pred leti in dozdeva se nam, da cesarjevo popotovanje v tem oziru ni prav nič premenilo vladajočih razmer. Cesar s potovanji sploh nima sreče. Ko je Bach razbil Ogrsko v nekaj provincij je tudi provzročil l. 1852. da je cesar potoval na Ogrsko. Takrat se je tudi reklo, da gre za spravo krone z Madjari, a sprava se je dosegla šele po bitki pri Kraljevem Gradcu. Leta 1857. je cesar potoval na Beneško in v Lombardijo. Sijaj je bil velik. Vlada je najela na tisoče evviva-klicateljev, kupila vse vstopnice v gledališča, ter poslala k predstavam svoje pristaše, veliko se je pisalo o spravi mej državo in italijanskima provincijama, a v Milanu že ni bilo mogoče prirediti meščanskega plesa, ker so meščani stavili pogoj, da noben avstrijski oficir na ta ples ne sme priti, in — dve leti pozneje je Avstrija izgubila Lombardijo. Tudi svoječasno potovanje cesarjevo na Hrvatsko ni imelo uspeha. Iz teh neuspehov izhaja nauk, da cesarjevih potovanj ni precejevati, ako niso prirejena kot slovesni konec kake akcije. ako se ž njimi tako rekoč ne krona kak uspeh. Cesarjevo potovanje na Češko pa ne pomeni, da se je sprava mej Nemci in Čehi že končala, s tem potovanjem se je dala šele vzpodbuda k spravnim pogajanjem, vzpodbuda k rešitvi jednega najtežavnejših problemov, in zato se nam zdi pretirano in neosnovano, kar se hoče po vsi sili dokazati iz cesarjevega potovanja.

Deželni zbori so se sešli ta teden, a so se doslej bavili le bolj s formalnostimi. Tekom prihodnjega tedna šele se začne redno delovanje.

Dunajski krščanski socijalci so s sedanjimi političnimi razmerami jako nezadovoljni. V prvi vrsti se obrača njih nezadovoljnost proti ministrskemu predsedniku Körberju, kateremu je dr. Lueger te dni zagrozil z najodločnejšo opozicijo. Njegove stranke nezadovoljnost obrača se pa ta tudi proti zborničnemu predsedniku grofu Vetterju.

Avtonomija Trentina. — Grabmayrov načrt glede avtonomije italijanskega dela južnih Tirolov je mej tirolskimi Nemci naletel na odločno nasprotstvo. Začela se je velika agitacija proti temu načrtu tako, da ga deželni zbor vsaj v tekočem zasedanju bržčas ne bo sprejel.

Sprava na Moravskem. — V letošnjem zasedanju deželnega zbora moravskega pride na dnevni red tudi spravno vprašanje. Nemci zavlačujejo to zadevo kolikor mogoče. „Lidove Noviny“ kritikujejo ostro stalni odsek, ki še zdaj ničesar pokazati ne more, tako da je začel češki narod na Moravskem spravno akcijo smatrati za golo komedijo.

Ogrska. — Poslanska zbornica bo zborovala do konca junija. Snide se sicer še konca avgusta, a le v namen, da čuje cesarski reskript, s katerim se zbornica razpusti. Priprave za volitve so se že začele. Tudi Slovaki se jih letos udeležijo. Izdali so oklic, s katerim zahtevajo narodno ravnopravnost in konfesionalno ter občinsko avtonomijo.

Trozveza. — V Parizu je izšla te dni brošura „Potreba francosko-rusko-avstro-ogrske zveze“, ki jo je opisal vpokojeni tajnik avstrijskega zunanjega ministrstva Rimmler. V tem opisu se kritikuje trozveza kot škodljiva za naše mo-

narhije, ker izrablja Nemčija to zvezo v svoje politične namene, na drugi strani pa opozarja brošura na veliko korist, ki bi jo imela naša država od zveze z Rusijo. Brošura popisuje tudi akcijo, ki se je v ta namen že pričela. Ogrski poslanec Ugron je bil poslal Rimmlerju v Pariz, da se pogaja z Delcassè-jem in je tudi sam šel v Pariz, ter govoril s francoskim ministrom zunanjih zadev. Delcassè je bil v početku tej ideji jako naklonjen, pozneje pa se je umaknil.

Vojna v južni Afriki. — Angleži so bili v zadnjem času zopet parkrat poraženi. Najprej pri Reithu, potem pa pri Steenkopsstruitu, kjer je od 250 mož bilo ujetih, ubitih in ranjenih okoli 200 mož. Naravno je torej, da je lord Kitchener pootlastil gospo Botho, naj se s Krügerjem pogaja zaradi miru. Krüger pa ni bil zadovoljen s ponudbami gospe Bothe in hoče vojno nadaljevati.

Državne železnice l. 1900.

Železniško ministrstvo razpošilja ravnokar poročilo o uspehih c. kr. državne železniške uprave za l. 1900.

Ta publikacija obsega jako bogat material. Izšla je letos cel mesec prej, kakor v drugih letih. Izmej njenih podatkov zaslužijo posebno upoštevanja naslednje:

Železniško omrežje, katero je v državni upravi, je bilo koncem leta 1899. 10.936 kilometrov dolgo. V letu 1900 se je podaljšalo za 303 kilometre. Mej progami, katere so se lani otvorile, je za nas Slovence važna proga Wolfsberg-Zeltweg. Od vseh prog, kar jih je bilo v državni upravi odpade 7762 kilometrov na železnice, ki so last države in jih država upravlja, 602 km na železnici, ki so last zasebnikov, a jih država upravlja na svoj račun, in 2875 km na privatne železnice, ki se upravljajo na račun lastnikov.

Glede obrata je treba omeniti, da je lansko leto na rečenem železniškem omrežju vozilo skupaj 1,283.945 vlakov, ki so prevozili 63,970.135 kilometrov, za 6·10 % več, kakor predidóče leto. Po kategorijah razvrščeno se vidi, da je lani vozilo 32.207 ekspresnih in brzovlakov, ki so prevozili 6,039.250 kilometrov, 787.321 osebnih vlakov, ki so prevozili 32,665.869 kilometrov in 464.417 tovornih vlakov, ki so prevozili 25,265.016 kilometrov.

Glede finančnega uspeha za l. 1900 je naslednje opomniti:

Dohodki tistih železnic, na katerih se izvršuje obrat na račun države, so znašali 262,979.000 kron, za 14,682 000 kron, več, kakor v predidóčem letu.

Izdatki teh železnic so znašali — ne vštevši plačila za obrestovanje in amortizacijo ter ne vštevši stroškov zvišanja uradniških plač — 187,352.000 kron, za 17,268.000 kron več kakor v predidóčem letu.

V obče je utis, ki ga napravi poročilo o finančnem uspehu železniške uprave neugoden, vendar se ta utis nekoliko ublaži, ako se pomisli, koliko škode so imele železnice vsled lanskega velikega štrajka premo-

garjev. Železnice so bile malone vse financijelno oškodovane, ker so odpali zelo znameniti dohodki iz prevažanja premoga, in ker se je zmanjšal dohodek iz čistega dobička nekaterih privatnih železnic in dobiček od posojevanja železniških vagonov nekaterim privatnim železnicam. Okroglo se sme računati, da imajo državne železnice vsled štrajka premogarjev v lanskem letu izgube 3,200.000 kron.

Druga okolnost, ki je neugodno vplivala na financijelni uspeh je ta, da se je blizu 3,000.000 kron več porabilo za poprave železnic, kakor je bilo postavljeno v proračun.

Država je izvrševala tudi upravo dolenskih železnic. Dežela Kranjska, ki je prevzela garancijo za štiri odstotno obrestovanje glavnice te železnice, je morala v letih 1896. do 1899. plačati v ta namen velike svote. Lansko leto pa so se razmere na dolenskih železnicah tako ugodno spremenile, da deželi za lansko leto ne bo treba ničesar plačati, pač pa dobi še na račun obresti od plačanih garancijskih prispevkov in na račun garancijskega prispevka okrog 37.000 kron.

Obrtnijske raznoterosti.

Intendanca c. in kr. 3. kora v Gradcu je poslala trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani izkaz približne potrebščine stvari, ki se bodo potrebovale v dobi l. 1901/1902 za oskrbovanje c. in kr. vojske in c. kr. domobranstva v oskrbovalnih skladiščih v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Ljubljani, Trstu, Gorici in Pulju. Dobaviti je pšenico, rž, oves, kruh, seno, slamo, drva, premog itd. Izkaz se lahko vpogleda v pisarni omenjene zbornice. Dobavne obravnave se bodo naznačile s posebnimi razglasi v oficijelnih deželnih listih.

Kmetijstvo.

Najboljše trave za napravo travnikov in večletnih mešanic.

Glede pridelovanja krme se je tudi pri nas že marsikaj na bolje obrnilo. Naši gospodarji so že začeli kupovati dobra travna semena in jih mešati med deteljo za napravo večletnih deteljišč in travnikov. Sem in tja se lahko opazuje, da se je njiva predelala v rodoviten travnik itd. Prav tako! Koder nam kaže porabiti njive za travnike ali za večletno deteljišče, naj se to tudi zgodi, kajti vse kaže, da se bo treba z živinorejo in s pridelovanjem krme pečati v čim dalje večji meri.

Pri tem pa moramo opozoriti naše gospodarje, da naj sejejo različne in najboljše trave in da naj jih sejejo v pravem razmerju z deteljo in pa v zadostni množini. Le na ta način se bodo dosegle najbogatejše košnje. Sempirja (senenega droba) pa naj ne trosijo po takih njivah, kajti s sempirjem se vseje malo dobrega semena, zato pa toliko več vsakovrstnega plevela.

Najboljše trave, ki se priporočajo za setev po naših krajih so:

1. francoska pahovka, ki je visoka in trpežna;
2. pasja trava, ki raste v gostih šopih in je trpežna;
3. mačji rep, ki raste visoko in je trpežna.
4. angleška ljulika, ki je majhna in se močno obraste;
5. laška ljulika, ki raste visoko in trpi dve do tri leti. Laška ljulika, francoska pahovka in mačji rep dajejo že prvo leto bogate košnje, druge pa z drugim letom.

Te trave naj se tedaj kupujejo in mešajo med deteljo.

Izmed detelj se priporoča za naše kraje pred vsem domača in štajerska detelja in potem nokota; po bregovih in v strmih legah, kjer je malo zemlje, pa esparzeta.

Te trave in detelje je treba seveda v pravem razmerju posejati, da bo več pridelka. Za večletne mešanice, ki se naj kosé po štiri do šest let, je vzeti $\frac{1}{3}$ (33 %) deteljnega in $\frac{2}{3}$ (66 %) travnega semena, za napravo travnikov za stalno rabo naj se pa vzame $\frac{1}{5}$ (20 %) deteljnega in $\frac{4}{5}$ (80 %) travnega semena. Izkušnje nas uče, da se take setve še najbolj sponašajo.

V kakih množinah naj se sejejo posamezne vrste trav in detelj, to je odvisno seveda od kakovosti dotične zemlje in lege, kakor tudi od tega, ali se ima dotičen prostor rabiti le za košnjo ali tudi za pašo. Zaradi tega je prav, da se gospodarji v teh slučajih obrnejo do veččakov.

Konečno je še priporočati, da se travna semena zase sejejo in prav tako tudi deteljna semena, kajti le na ta način je mogoče seme enakomerno razdeliti in dobiti rušo, ki bo povsod enako gosto obraščena.

Ali naj se konji napajajo pred krmljenjem, ali po krmljenju?

Danski živinozdravnik Marlot o tem govori: Žival ne živi od tega, kar požre, nego od tega, kar prebavi. Važno je torej, ako je povžita hrana v želodcu nekaj dalje, da se bolje prebavi, nego da gre ona naglo naprej. Mnogo poskusov pri mrtvih konjih je pokazalo, da ni dobro po krmljenju konja z ovsom šele napojiti, marveč to šele škoduje. Tako so n. pr. na neki gospodarski šoli na Francoskem napravili poskušnjo, da so dali konju 4 ovsa, zatem ga napojili in slednjič zaklali. V njegovem želodcu niso našli več, nego za jeden liter v vodi plavajočega ovsa, ostali trije litri ovsa so bili že v čevah in ta pa le malo prebavljen, torej kakor zavržen. Drugi konj je bil prej napojen, na to še le je dobil 4 litre ovsa; za 4 ure pozneje je bil tudi ta zaklan, ali v njegovem želodcu našli so še ves oves, zmešan s slinami in drugo tvarino.

Poskusi omenjenega Marlota na živih konjih so pokazali, da raste, ali kali še mnogo ovsa, ki gre skozi